

ANTON SMEH – HARRY

28. november 1898 (Orešje) – 2. julij 1953 (Ljubljana)

Prvi slovenski poklicni filmski snemalec je bil rojen 28. novembra 1898 v Orešju na Bizeljskem kot deveti od desetih otrok. Življenje v veliki kmečki družini je bilo težko. Ko je bil star pet let, mu je umrla mama Francka. Oče Martin je težko nahranil vso družino, zato so otroci drug za drugim odhajali od doma. Med zadnjimi je dom zapustil Anton, ki je sledil sestram v Zagreb. Sprva je delal kot rudar in se nato izučil za peka. Ves čas pa se je spogledoval s fotografijo. Ko je spoznal, da je kamera sposobna zabeležiti premik, hojo, dogodek, se je z vsem srcem in predanostjo posvetil snemanju.

Filmsko pot je začel v Zagrebu leta 1924. Na začetku je snemal reportažne prispevke za francoska Pathé Journal in Gaumont, od leta 1926 za Stella-Film iz Zagreba. Zanj je posnel več reportaž, reklam in dokumentarnih filmov. Leta 1927 se je poskusil v glavni moški vlogi v filmu *Ciganska kri (Ciganska krv)*, leto kasneje pa sodeloval pri snemanju celovečernega dokumentarnega filma *Življenje in smrt Stjepana Radića (Stjepan Radić u životu i smrti)*.

Leta 1931 se je zaposlil pri Jugoslovanskem prosvetnem filmu v Beogradu, kjer je poleg številnih dokumentarnih filmov posnel tudi nekatere umetniške filme v koprodukciji. Kot snemalec zunanjih prizorov je tako sodeloval pri snemanju jugoslovansko-češkega filma *A življenje teče dalje (A život jde dál)*, zatem pa v koprodukciji z Avstrijo posnel turistično-umetniški film *Otroci narave*.

Pred 2. svetovno vojno je bil eden od snemalcev prvega ohranjenega slovenskega zvočnega dokumentarnega filma *Mladinski dnevi (1938)*. Snemanje celovečernega filma *Ljubica in Janja* je prekinila vojna.

Med vojno je snemal boje na Sremski fronti ter osvoboditev Beograda in Zagreba.

Po sodelovanju pri snemanju filma *V gorah Jugoslavije*, se je po koncu vojne zaposlil pri Triglav filmu, kjer je snemal *Filmski obzornik* in kratke dokumentarne filme. Pogosto je omenjal, da je bilo to obdobje najsrečnejše v njegovem življenju.

Kot zadnje njegovo delo so zabeleženi posnetki arhitekta Plečnika.

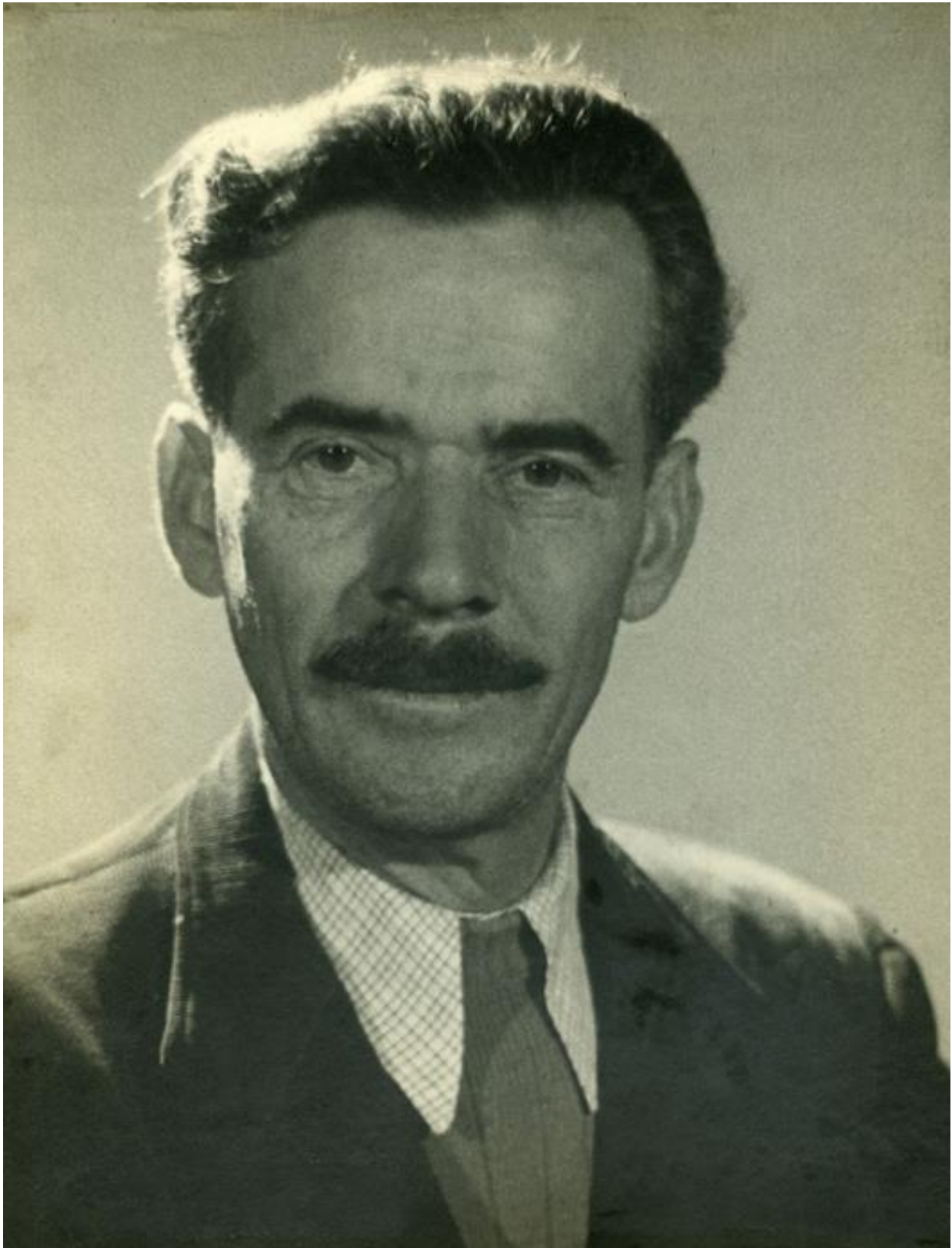
Umrl je 2. julija 1953 v Ljubljani.

Ob stoletnici rojstva so mu krajani Bizeljskega na mestu, kjer je nekdam stala njegova rojstna hiša, postavili spominsko obeležje. Po Orešju pa vodi tudi po njem poimenovana pešpot – Smehova pot.

Ernest Adamič je zapisal: *»Tonček je bil temperamenten človek. Znane so njegove žive diskusije, vztrajno je znal predavati o liku snemalca, saj se je prebil skozi trdo šolo spoznanja prve vrste. Bil je ustrežljiv tovariš, vendar ponosen in dosleden do skrajnosti. Bil je vzor discipliniranega filmskega delavca, takten in obziren do tovarišev, toda oster, če je naletel na površnost in neznanje iz malomarnosti. Tako je Tonček predstavljal vzgled zavzetega filmskega delavca, ki mu je film predstavljal začetek in konec vseh stremljenj.«*

Fotografijo hrani Slovenska kinoteka.

Anton Smeh je vzgojil vrsto slovenskih snemalcev in filmskih delavcev. Od vsega začetka je bil med bolj požrtvovalnimi graditelji temeljev slovenskega filma. V filmografiji slovenskega filma mnogokrat srečamo njegovo ime.

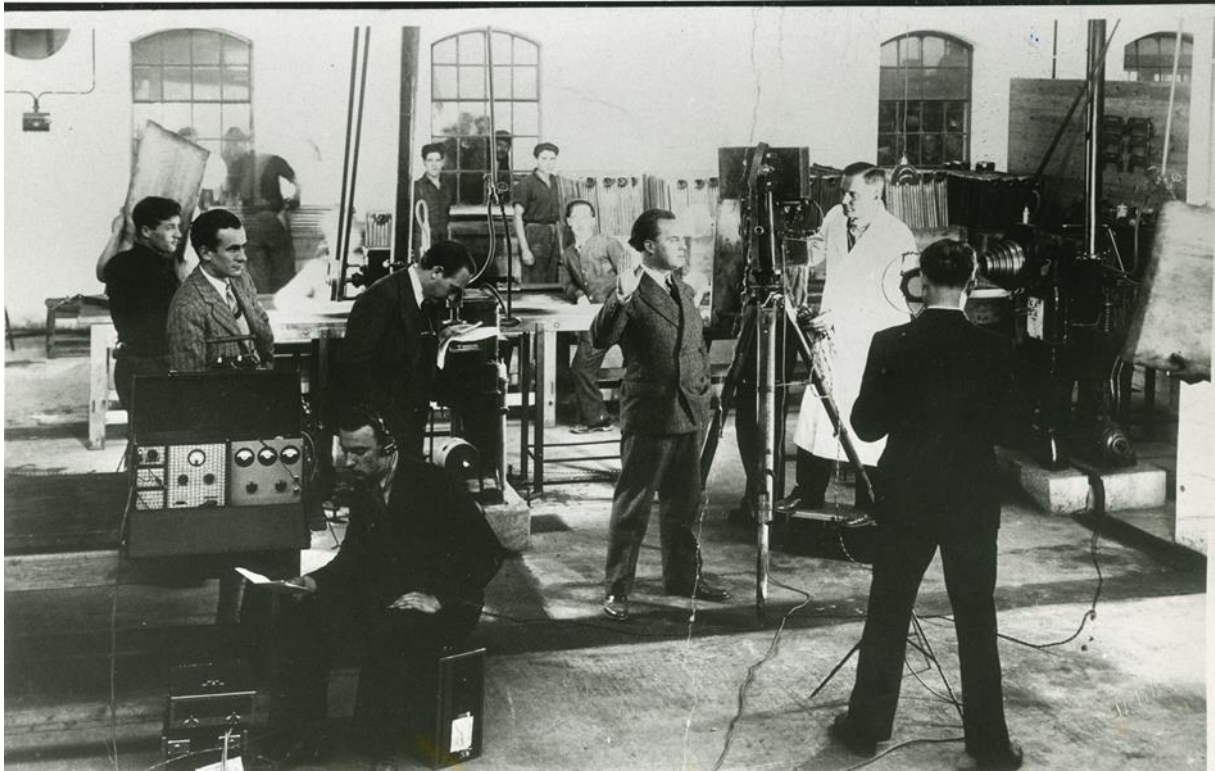
Fotografijo hrani Slovenska kinoteka.

Leta 1927 se je poskusil v vlogi ciganskega hajduka Brnje Ajvanarja, glavnega moškega lika v hrvaškem v filmu *Ciganska kri* (*Ciganska krv*), ki ni bil nikoli dokončan.

Fotografijo, ki je nastala na snemanju filma *A življenje teče dalje* (1935), kjer je Anton Smeh sodeloval kot snemalec zunanjih prizorov, hrani Slovenska kinoteka. V tem filmu je glavno vlogo igrala prva slovenska filmska igralka Ida Kravanja – Ita Rina.

Anton Smeh (drugi z leve) med snemanjem filma v Celju.
Fotografijo hrani Slovenska kinoteka (foto: Pelikan).